

Vergaderjaar 2025–2026

28 828

Fraudebestrijding in de zorg

Nr. 165

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 juni 2026

Diplomafraude ondermijnt het vertrouwen in het mbo-diploma en leidt tot grote risico's op de werkvloer. In de zorg- en welzijnssector, maar mogelijk ook in andere sectoren, proberen medewerkers met frauduleus verkregen certificaten van Erkenning van Verworven Competenties (EVC-certificaten) vrijstellingen te krijgen voor (onderdelen van) mbo-zorgopleidingen. En ook via fraude met stages wordt geprobeerd een diploma te verkrijgen.

Elke vorm van fraude is onacceptabel, want het leidt tot persoonlijke en maatschappelijke schade. Daarom zet ik me er, samen met andere verantwoordelijke partijen, onverminderd voor in om fraude te bestrijden. Dit kabinet zet bovendien in op een hardere aanpak van criminele inmenging, onder meer in de zorgbranche.¹ Diverse ministeries, inspecties, koepelorganisaties, onderwijsinstellingen, Openbaar Ministerie, politie en andere betrokken partijen wisselen ervaring uit, werpen drempels op en versterken toezicht en handhaving.²

In deze brief geef ik een beleidsreactie op twee themaonderzoeken van de Inspectie van het Onderwijs, respectievelijk over EVC-fraude en over stagefraude, en ik beschrijf de vervolgstappen in onze aanpak van diplomafraude in het mbo.³

Samenvatting themaonderzoek EVC-fraude

EVC-trajecten zijn ingezet vanwege een grote behoefte aan bij- en omscholing van zij-instromers, met name in kraptesectoren. Helaas is op grote schaal gefraudeerd met EVC-certificaten. Op 21 april 2026 publiceerde de Inspectie van het Onderwijs hierover het verdiepende themaonderzoek *Van EVC naar diploma: een verborgen route achter diploma-*

¹ Kamerstukken II, 2025/2026, 36 848, nr. 106.

² Kamerstukken II, 2024/2025, 28 828, nr. 141, Kamerstukken II, 2025/2026, 28 828, nr. 161.

³ De themaonderzoeken worden als bijlage toegevoegd aan deze brief.

fraude. De inspectie gaat hiermee in op de grondoorzaken van de fraude en waarom het privaat georganiseerde systeem van erkenning van EVC-aanbieders in de afgelopen jaren niet heeft gewerkt. Zo wijst de inspectie op systeemzwaktes in het EVC-toezicht, omdat dat toezicht niet onafhankelijk is, mede vanwege een financieel belangenconflict. Dat het toezicht ondermaats is gebleken, wordt duidelijk gemaakt aan de hand van cijfers over het misbruik en de schaal waarop het heeft plaatsgevonden. Het systeem van erkenning van EVC-aanbieders bleek onvoldoende waarborg voor de betrouwbaarheid en kwaliteit van een EVC-certificaat. Naar aanleiding hiervan doet de inspectie de aanbeveling om (meer) de regie te nemen over het EVC-stelsel en het toezicht daarop.

Achtergrondinformatie fraude met EVC-certificaten

Een traject voor Erkenning van Verworven Competenties (EVC-traject) is een gestandaardiseerde methodiek waarbij in beeld wordt gebracht wat een persoon heeft geleerd buiten het formele onderwijs om. Bijvoorbeeld op de werkvloer, via vrijwilligerswerk, of door andere levenservaringen. Dit wordt door een EVC-bureau beschreven in een zogenoemd «EVC-certificaat». Dit EVC-certificaat kan de persoon vervolgens gebruiken bij het solliciteren naar (ander) werk of bij het aanvragen van een vrijstelling bij een (examencommissie van) een onderwijsinstelling. In 2024 bleek, uit signalen van het Openbaar Ministerie, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, dat criminelen misbruik maakten van dit EVC-stelsel en via frauduleus verworven EVC-certificaten een legaal mbo-diploma hebben verworven.

Beleidsreactie op onderzoek EVC-fraude en genomen maatregelen

Aanbeveling inspectie in lijn met aanpak kabinet EVC-fraude

Dit themaonderzoek geeft een goed beeld van problemen die zich hebben voorgedaan in het EVC-stelsel en welke gevolgen dit heeft gehad. Dit themaonderzoek benadrukt bovendien de noodzaak om hierop in te grijpen. Al in 2025 heeft mijn voorganger alle onderwijsinstellingen in het mbo verzocht om permanent zeer terughoudend te zijn met het verlenen van vrijstellingen op basis van EVC-certificaten en alleen een vrijstelling te verlenen als boven alle twijfel verheven is dat iemand voldoet aan de kwalificatie-eisen. De MBO Raad heeft aangegeven dat onderwijsinstellingen hieraan massaal gehoor hebben gegeven. Ondertussen worden onderwijsinstellingen en examencommissies actief ondersteund door de MBO Raad, de Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO) en de Inspectie van het Onderwijs om alertheid op fraude te vergroten.

Daarbovenop heeft het kabinet vanuit vier ministeries in februari van dit jaar alle gebruikers in het onderwijs en werkveld opgeroepen te stoppen met het verzilveren van EVC-certificaten.⁴ Dat was een vergaande maar ook noodzakelijke stap. Onze stakeholders in onderwijs en werkveld vertrouwden op het systeem van erkende EVC-aanbieders en de EVC-certificaten. Onderwijsinstellingen en werkgevers blijven echter zelf verantwoordelijk om te controleren dat personen beschikken over de vereiste kennis en vaardigheden. Deze controle kan niet uitsluitend bestaan uit bewijsstukken van bekwaamheid van private partijen, zoals EVC-certificaten. Dit vereist een actieve, zorgvuldige eigen beoordeling, niet enkel een «papieren exercitie». Investeren in overheidstoezicht bij een EVC-stelsel dat is geïnfiltreerd door criminelen, biedt daarom onvol-

⁴ Kamerstukken II, 2025–2026, 28 828, nr. 162.

doende een oplossing om de huidige misstanden aan te pakken en te voorkomen. De inzet van het kabinet is er nu op gericht dat alle betrokkenen hun verantwoordelijkheid nemen. Voor het onderwijs ligt er een essentiële rol bij examencommissies. Zij hebben de expertise en verantwoordelijkheid om hierin op te treden.

Ik beschouw de examencommissies van onderwijsinstellingen als poortwachters in de route om, via vrijstellingen, een mbo-diploma te verwerven. Van examencommissies wordt gevraagd om voortdurend alert te zijn op frauderisico's bij het verlenen van vrijstellingen op basis van extern verkregen bewijsstukken. Dat geldt niet alleen voor EVC-certificaten maar ook bij skillspaspoorten en andere LLO-instrumenten waarbij bewijsstukken van vakbekwaamheid worden ingezet. Examencommissies blijven krachtens de wet altijd zelf verantwoordelijk voor de beoordeling of iemand daadwerkelijk over voldoende kennis en kunde beschikt om in aanmerking te komen voor een vrijstelling van een (deel van een) examen en zij kunnen niet leunen op extern verkregen bewijsstukken.⁵ De inspectie ziet daarom toe op het goed functioneren van examencommissies binnen onderwijsinstellingen.

Bij het aanspreken van examencommissies op hun expertise en verantwoordelijkheid stopt mijn aanpak niet. Met de volgende stappen is mijn inzet om fraude tegen te gaan én tegelijkertijd mensen de mogelijkheid te blijven geven om zich laagdrempelig om- en bij te scholen.

Vervolgstappen in 2026

Betrouwbare methodes voor (h)erkennen leer- en werkervaring

Efficiënte vormen van bij- en omscholing van zij-instromers zijn, zeker in maatschappelijk cruciale kraptesectoren, onverkort van groot belang. Zij-instromers die al over relevante kennis en kunde beschikken, zouden dit in de mbo-opleiding niet opnieuw moeten hoeven te leren. Voor hen zijn maatwerktrajecten wenselijk. Ik acht het daarom van essentieel belang dat opleidingsteams en examencommissies blijven investeren in maatwerktrajecten voor zij-instromers en betrouwbare methodes hanteren om de eerdere leer- en werkervaring van zij-instromers te (h)erkennen. Ik zet daarom vanaf 2026 twee acties in:

1. Ondersteuning aan onderwijsinstellingen

Onderwijsinstellingen ontvangen een handreiking voor:

- het door examencommissies nemen van fraudebestendige besluiten over het verlenen van vrijstellingen voor de beroepsgerichte examens;
- het bieden van maatwerk aan zij-instromers met relevante leer- en werkervaring.

Deze handreiking wordt opgesteld op basis van gesprekken en in samenspraak met onderwijsinstellingen, examencommissies en koepelorganisaties als MBO Raad en NRTO en zal in het najaar van 2026 breed onder bekostigde en niet-bekostigde instellingen worden verspreid.

⁵ Ook als vrijstellingen worden aangevraagd op basis van formele vo- en mbo-diploma's, is het noodzakelijk om deze te onderzoeken op vervalsing. Hiervoor kunnen zij het Register Onderwijs Deelnemers raadplegen zoals dit beheerd wordt door DUO.

2. Verstevinging toezicht op vrijstellingen beroepsgerichte examens

Het is van belang dat de inspectie het toezicht op het verlenen van vrijstellingen voor beroepsgerichte examinering verstevigt. Op dit moment heeft de inspectie hier onvoldoende zicht op. Daarbij wordt verkend of de inspectie gebruik kan maken van data uit het Register Onderwijs Deelnemers (ROD) ten behoeve van gericht inspectie-onderzoek naar vrijstellingen voor beroepsgerichte examens. Hiertoe is nodig dat onderwijsinstellingen aan het ROD doorgeven of de student een vrijstelling heeft gekregen voor beroepsgerichte examinering. De inspectie kan dan, aan de hand van analyse van de data uit het ROD, gericht specifieke onderwijsinstellingen of opleidingen benaderen voor nader onderzoek.

Samenvatting themaonderzoek stagefraude

In het themaonderzoek *Zwaktes in het systeem van stage en examinering: een verborgen route achter diplomafraude*, gaat de inspectie in op verschillende manieren waardoor fraude met stages en examinering kan plaatsvinden in de beroepspraktijkvorming (bpv). Ook voor het beoordelen van stages geldt dat van een cultuur van vertrouwen helaas misbruik gemaakt kan worden. Daarom beveelt de inspectie aan dat onderwijsinstellingen zelf voldoende zicht houden op de bpv en het afnemen en beoordelen van examens in de praktijk. Bij onderwijsinstellingen ziet de inspectie dat er over het algemeen nog geen (toereikend) beleid is om fraude te signaleren en hierop te handelen. Daarom stelt de inspectie dat onderwijsinstellingen de kwaliteitsborging van stages en de aanpak van fraude beter moeten inrichten en onderwijsmedewerkers een beter handelingsperspectief moeten bieden als zij fraude vermoeden.

Daarnaast pleit de inspectie ervoor om de bevoegdheden van de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) – die bedrijven erkent als leerbedrijf – uit te breiden. Het doel hierbij is om de kwaliteit van leerbedrijven beter te borgen, malafide bedrijven te weren en erkenningen in te trekken bij onvoldoende kwaliteit of (vermoedens van) malafide intenties.

Achtergrondinformatie fraude met stages en praktijkbeoordelingen

Stagefraude kent vele vormen en is soms moeilijk zichtbaar. Papieren documenten zoals ingevulde praktijkopdrachten en praktijkbeoordelingen kunnen worden vervalst en ook met stage-uren kan worden gesjoemeld. Het komt voor dat stages in het geheel niet hebben plaatsgevonden, maar dat studenten aan de onderwijsinstelling toch documenten aanleveren waarin een stage is afgetekend door een «malafide» erkend leerbedrijf of een «malafide» praktijkopleider. Ook zijn er «spook»-praktijkopleiders, die zich tegenover een stagebegeleider van de onderwijsinstelling voordoen als medewerker van het betreffende bedrijf.

Beleidsreactie op onderzoek stagefraude en genomen maatregelen

Minimaal drie contactmomenten per stage verkleint risico fraude

Ik ben het eens met de aanbeveling van de inspectie dat onderwijsinstellingen zelf voldoende zicht dienen te hebben op de bpv en op de afname en het beoordelen van examens in de praktijk. Ik zie daarin allereerst bevestigd dat het noodzakelijk is dat onderwijsinstellingen

investeren in de kwaliteit van hun eigen stagebegeleiding. Het is belangrijk dat zij daarbij *minimaal* drie contactmomenten per stage in acht nemen, zoals is vastgelegd in het stagepact mbo 2023–2027.⁶ Dit is een *basisvereiste* en verkleint de gelegenheid om succesvol fraude te plegen. In de midterm review van het stagepact werd duidelijk dat scholen dit onvoldoende op orde hebben.⁷

De MBO Raad is actief aan de slag om de (besturen van de) onderwijsinstellingen te ondersteunen bij het verbeteren van de stagebegeleiding. Het Kennispunt MBO Beroepspraktijkvorming van de MBO Raad ontwikkelt hiertoe een routekaart voor goede stagebegeleiding binnen mbo-instellingen. Deze routekaart beschrijft alle fasen die in het proces van stagebegeleiding doorlopen dienen te worden, van voorbereiding en matching tot begeleiding tijdens de stage en evaluatie achteraf. De inhoud is gebaseerd op werkzame principes en effectieve interventies die bij mbo-instellingen succesvol zijn gebleken. Jaarlijks monitoren we of de activiteiten van het stagepact leiden tot de gewenste verbetering.

Vervolgstappen in 2026

De SBB is gestart met het anders inrichten van haar processen, zodat sneller kwaliteitsbezoeken en controles kunnen worden uitgevoerd als er signalen zijn dat de veiligheid of kwaliteit van de stageplek in het geding is of indien er indicatoren zijn waardoor het risico op fraude sterker aanwezig is. Op basis van deze risico-gerichte aanpak zijn afgelopen jaar 18 erkenningen ingetrokken. Voor het verder aanpakken van stagefraude richt ik mij in samenspraak met de SBB en onderwijsinstellingen in 2026 op twee vervolgstappen:

1. Uitbreiding van bevoegdheden SBB

Deze zomer wordt de Erkenningsregeling aangepast, op basis waarvan de SBB de erkenning van een leerbedrijf afgeeft en intrekt. Het doel is om de bevoegdheden van de SBB uit te breiden, zodat de SBB beter in staat is om bij (signalen van) fraude door (of via) het leerbedrijf een onderzoek in te stellen. Bij vaststelling van misstanden, waardoor niet wordt voldaan aan de criteria voor erkenning, wordt de erkenning ingetrokken.

2. Intensivering samenwerking onderwijsinstellingen en SBB

Daarnaast vraag ik onderwijsinstellingen en SBB om, in het perspectief van hun wettelijke taken, te blijven investeren in de onderlinge samenwerking en met inspecties, op het gebied van:

- Het versterken van fraudebewustzijn rond de bpv;
- Het vergroten van de meldbereidheid van onderwijsinstellingen en daarmee het versterken van de informatiepositie van SBB;
- Het adequaat oppakken van (niet-pluis) signalen, al dan niet risicogericht.

Goede samenwerking en het delen van kennis en gegevens is essentieel om fraude in de bpv aan te pakken. Daarom ondersteun ik initiatieven op het gebied van gegevensdeling die tot doel hebben om rechtmatig en succesvol fraude op te sporen en aan te pakken.

Tot slot

Ook na de themaonderzoeken van de inspectie en de nieuwe acties in deze Kamerbrief blijft de inspectie in haar toezicht aandacht houden voor dit onderwerp, waar nodig en mogelijk samen met andere betrokkenen.

⁶ Stagepact mbo 2023–2027 | Rijksoverheid.nl

⁷ Goed op weg met de werkagenda en het stagepact?

De inspectie blijft in gesprek met mijn beleidsdepartement over de ontwikkelingen die zij ziet op het gebied van fraude en welke maatregelen nodig zijn. Ook het onderwijsveld wordt hierin betrokken.

Fraude is onacceptabel en ik zal me daarom met onverminderde energie inzetten voor het voorkomen en aanpakken van fraude. Dit doe ik samen met mijn collega-ministers, opsporingsdiensten en politiek, als onderdeel van de brede opgave om ondermijning tegen te gaan. Het is van belang dat alle partijen hierin hun verantwoordelijkheid pakken. Binnen het onderwijs vraagt dit om continue alertheid en betrokkenheid van alle medewerkers.

De onderzoeken van de inspectie leveren hieraan een belangrijke bijdrage.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.M. Letschert